

Vortfæstelser, naar Lebigheid indtræder, da behøvet den Ret, som Udcastet ikke betager dem, at stille Stebet til Auction og afhænde det med ringe, maaskee slet intet Hensyn til Fæsterne, som Følge af den Stemning, der maaskee hos dem netop vil blive fremkaldt ved denne Lov. Paa den anden Side erkjender jeg, og jeg udtaler det med Tak til den ærede Indenrigsminister, at den samme Bestemmelse giver den hele Reformsag, det hele Spørgsmaal om en kommende Lov, en Tvangslav for Fæstebesættets Omgang til Selveiendom en ny og bedre og — om jeg maa bruge det Udtryk — bredere Basis, forsaavidt det for første Gang her officielt udtales fra Regjeringens Side og fra en Repræsentant for Regjeringen, der med Rette nyder saa høi en Autoritet som den høitærede Indenrigsminister, at disse vigtige Punkter i det nuværende Fæsteforhold maae antages for uholdbare og krængende til Reform. Gaaer jeg til de sidste Paragrapher i Udcastet, da har jeg ikke blot Intet mod dem at erindre, men det forekommer mig endogsaa — Udcastets Skjæbne blive hvilkensomhelst —, at der kunde være god Føie til strax at anordne, at de deri indeholdte Bestemmelser skulde for Eftertiden være gjældende for de nuværende som for de kommende Fæstere. Jeg skal ikke antyde noget somhelst Tillæg eller Rignende fra min Side til dette Udcast. Jeg troer, at den hele Stilling i Forbindelse med den Utilbøielighed, jeg aabent tilstaaer, jeg har, den Angst, jeg nærer, for at slaae ind paa en Fæsteforbedrings- istedefor en Fæstefløsningsbane, indeholder en særlig Opfordring for mig til ikke at betræde denne Vej. Jeg skulde troe, at det maaskee med Hensyn til Regjeringens Stilling vilde være mindre praktisk, men det, jeg gjentagende vil udtale og vil bede holdt fast, er, at dette Udcast, om det endogsaa maatte blive ophøiet til Lov, paa ingen Maade vil stille den Bevægelse, der er tilstede for denne Reforms fuldstændige Tilstedebringelse, men maaskee meget mere vil gjøre denne Bevægelse stærkere og mere paatrængende. For

mit Vedkommende, og jeg tør sige for de Mændes, der i denne Sag samstemme med mig, vil jeg ligefrem udtale, at vi upaatvivleligt intet Øieblik kunne ville opgive Haabet om og Bestræbelserne for den antydede endelige Reforms Tilstedebringelse.

Schmann: Jeg troer, at man maa give den første ærede Taler, der i Aften har haft Ordet, Ret deri, at det ikke ganske er den samme Tanke, der ialtsald ved det første Øieblik fremtræder i dette Lovudcasts forskjellige Dele, idet den 1ste Paragraph gaaer ud paa at udvide Omraadet for den virkelige og fuldstændige Selveiendom, medens derimod de paa følgende Paragrapher gaae ind paa, hvad der af begge de ærede foregaaende Talere vistnok fuldkommen rigtigt er betegnet som en Udvi-ling af det nu bestaaende Fæsteforhold. Dette er imidlertid jo kun en rein formel Anse, og jeg troer ogsaa, at Modsetningen ved nærmere Betragtning meget vel kan lade sig opløse og sammensmelte i een gennemgaaende Tanke. Hvad nu det Første angaaer, kan jeg ikke skjønne reitere, end at det er Slutningen paa en første Act, om jeg saa maa sige, af Bestræbelserne for Selveiendoms Fremme, der i det Mindste fra Først af ere blevne stillede og i en lang Række af Aar have været fortsatte som Bestræbelser for fuldstændig at gennemføre dette Øiemed i alle Forhold, medens man dog ved Siden heraf ikke har forsmaaet, da man hidtil ikke har kunnet naae Maalet fuldstændigt, at tage, hvad man foreløbigt kunde opnaae. Der er saaledes steet Omgang til Selveiendom paa alle de Eiendomme i Landet, hvor Staten var Grundeier, fremdeles der, hvor Staten paa en Maade var Grundeier, nemlig paa alle de større offentlige Stiftelser, og i denne Retning er der, saavidt jeg skjønner, ved den sidste Lov, der udkom, steet Afslutning for hele det Omraade, hvor Staten kunde betragte sig selv som repræsenterende Eieren.